

Koskelaiset

SUKUSEURAN
JÄSENLEHTI

28.12.2007

N:o 32

Viipurin vuonna 1913 valmistunut rautatieasema nähtynä 1936.

Puheenjohtajan palsta

Tämän lehtemme numeron yhtenä teemana on siirtolaisuus. Me Koskelaiset olemme siirtolaisia juuriltamme. Viimeisen 68 vuoden aikana ovat lähisukulaisemme, vanhempamme ja isovanhempamme joutuneet muuttamaan juuriltaan nyky-Suomeen vähintään kerran, useimmat kaksi kertaa, ensin 1939 ja sitten 1944. Lähtö oli useimmille hyvin nopea; koti kalusteineen oli jätettävä ja taas aloitettava alusta uusilla asuinsijoilla.

On myös toisenlaista siirtolaisuutta. Monelle karjalaiselle muodostui Suomi sittenkin vain väli-vaiheeksi. Elämän rakentaminen uusilla asuinsijoilla ei ollut aina helppoa ja niin matka suuntautui 1950-luvulta alkaen helposti Ruotsiin, joka ei ollut kärsinyt sodasta ja oli näin saanut melkoisen etumatkan elinkeinojen kehittämisessä ja sitä myöten myös elintason nostamisessa. Sotakorvauksista toipuva Suomi oli vielä 1950-60 -luvuilla vahvasti Ruotsia jäljessä. Kerttu Waselius kuvaa omia kokemuksiaan hienosti tässä numerossa.

Amerikan Yhdysvaltoihin ja Kanadaan muutettiin paljon erityisesti vv. 1903- 14 ennen ensimmäisen maailmansodan syttymistä. Uudelleen siirtolaisuus sinnekin samoin kuin Australiaan alkoi 1950-luvulla. Mirjam Harjuniemi on Australiasta käsin kirjoittanut siitä tässä lehdessä muutama vuosi sitten.

Mutta kyllä aikaisemminkin muutettiin maan sisällä. Koskelaiset olivat vahvasti lisääntyvää sukua, joten ei ole ihme, että leveämpää leipää oli lähdeettävä etsimään jo kauempaakin. Tiedämme Nurmissa nahkurin opin saaneen Herman Koskelaisen lähteneen Vahvialasta 1800-luvun alkupuolella Pohjanmaan Kauhajoelle. Hänen jälkeläistensä värikkäistä vaiheista kerrotaan myös tässä numerossa.

Olemme aina pitäneet karjalaisuutta tärkeänä yhdistävänä tekijänä suvussamme. Seuramme onkin alusta lähtien ollut Karjalan Liiton jäsen. Parin viime vuoden aikana jäsenyys on joskus, ainakin Liiton jäsenmaksua maksettaessa tuntunut taakalta. Niinpä olemme syksyn aikana käyneet keskusteluja jäsenmaksusta ja saaneet myös oikaisun vv. 2006-2007 jäsenmaksuun sekä löytäneet ratkaisun vuoden 2008 jäsenmaksun järjestelyyn.

Karjalan Liiton toiminnanjohtajana on syksyn aikana aloittanut Satu Hallenberg, joka näyttää tuoneen uusia ideoita ja uutta energiaa Liiton toimintaan.

Vastaavaa uutta aktiviteettia kaivataan myös meidän jo 27 vuotta toimineeseen sukuseuraamme. Nykyinen puheenjohtaja samoin kuin sihteeri ovat ikäänsä ja pitkään toimikauteensa vedoten väistymässä seuraavassa sukukokouksessa kesällä 2009. On aika aloittaa sukupolvenvaihdoksen suunnittelu ja löytää heidän tilalleen uudet henkilöt.

Koskelaiden Sukuseuran johtokunnan puolesta toivotan kaikille lukijoillemme kaikkea hyvää alkavalle Uudelle Vuodelle.

Heikki Koskelainen

VIIPURIN TAIDEMUSEO KUNNOSTETAAN

Jokainen Viipurissa käynyt joutuu toteamaan, että kaupunki on kurjassa kunnossa. Jotain edistystä on viime aikoina kuitenkin tapahtunut. Weckroothin talo on korjattu tai oikeammin rakennettu kokonaan uudelleen, kuitenkin aikaisemman ulkomuodon säilyttäen. Sieltä voivat myös suomalaiset ostaa asunnon, aivan helsinkiläiseen hintatasoon. Myös Juho Lallukan taloa on korjattu, jolloin Mäntyharjun Taidokeskus Salmela avaa sinne ensi vuonna taiteilijaresidenssin.

Paras uutinen on kuitenkin se, että Moskovan kuuluisa Eremitaasi aikoo avata sivupisteen Viipurin taidemuseoon. ”Talossa tehdään kunnostustöitä ja toivomme pääsevämme aloittamaan siellä vuonna 2009”, kertoo Eremitaasin tiedotuspäällikkö Larisa Korabelnikova Helsingin Sanomissa 30.11.2007.

Eremitaasilla on jo sivutoimipisteitä Lontoossa, Amsterdamissa, Las Vegasissa ja Kazanissa. Tämä antaa uskoa suunnitelman toteutumiselle. Museo-rakennus vaatii kuitenkin mittavan peruskorjauksen. Epäilystä herättää taas se, että lehti uutisen mukaan remontin kustannuksista vastaavat alueviranomaiset.

Eremitaasin johtaja Mihail Pietrovski on esittänyt toivomuksen, että näytteille saataisiin myös Suomesta aikanaan Viipurin taidemuseossa esillä ollut taidetta. Museon korkeatasoiset kokoelmat evakuoitiin syksyllä 1939 ja ovat nykyisin Hämeenlinnan ja Lappeenrannan taidemuseoissa.

Heikki

SOTA-AIKANA VIIPURISSA

Useimmat meistä ovat kuulleet vanhempien sukulaisen puhuvan "välirauhan" ajasta Karjalassa. Kyseessä oli kuitenkin 25.6.1941 alkaneen jatkosodan aika, jolloin ensimmäiset asukkaat pääsivät takaisin vallatuille kotisijoilleen jo syksyllä 1941, mutta yleisimmin vasta kevästä 1942 alkaen.

Suomen sotaliippu nousi Viipurin linnan salkoon jo 28.8.1941 illalla. Kaupunki oli kuitenkin vahvasti miinoitettu, jolloin ensimmäiset päivät ja viikot menivät räjähteitä etsittäessä ja venäläisten radiolähettimillä laukaistavia räjähdyspanoksia eliminoidessa. Miinojen laukaisu kyettiin estämään häiritsemällä niiden lähettämän viestin vastaanottamista. Apuna tässä käytettiin mm. Yleisradion lähetintä, joka viritettiin venäläisten aaltopituudelle soittamaan jatkuvasti Säkkijärven polkkaa, joka sopi hyvin häirintään.

Viipurilaisten kotiinpaluun kannalta oli ratkaisevaa, että ylipäällikkö antoi 23.8.1941 julistuksen, jonka mukaan takaisin vallatuilla alueella oleva omaisuus luovutetaan entisten omistajien hallintaan. Nämä alueet liitettiin 6.12.1941 virallisesti jälleen Suomeen.

Ensimmäiset viipurilaiset siviilit tulivat erityisluvalla kaupunkiin jo syyskuussa, jolloin avattiin sekatavarakauppa, posti ja kolmen pankin konttorit. Vuoden päättyessä kaupungissa oli jo 100 erilaista liikelaitosta kuten parturikampaamoja sekä ravintoloita ja kahviloita. Viipurilaiset lehdet Karjala ja Kansan Työ alkoivat ilmestyä heti vuoden 1942 alussa. Helmikuussa aloittivat ensimmäiset kansakoulut, syksyllä kolme oppikoulua ja ammatillista oppilaitosta. Itsekin aloitin syksyllä Hiekan koulussa kolmannen luokan. Samaa koulua oli myös äitini ja enoni aikanaan käyneet. Vanhasta asuintalostamme oli sen sijaan vain rauniot jäljellä, mutta sattumalta saimme vaatimattoman asunnon samalta Pikiruukintieltä kuin ennenkin.

Viipuria ei ennen kevättä 1944 juuri pommitettu. Järjestyksessä toinen pommitus oli 1.6.1942, jolloin Hiekassa tuhoutui neljä taloa. Yksi niistä sattui olemaan juuri se, jossa vanhimman enoni perhe asui. He ennättivät ottaa vain vaatteet päälleen ja juosta suojaan ennen pommien osumista. Muistan kun serkkuni Väinön ennen niin hieno retkeilypyörä kaivettiin raunioista pahoin palaneena.

Ensimmäinen sotatalvi 1942 Viipurissa oli elintarviketilanteen kannalta erittäin vaikea. Tilanne kuitenkin parani vähitellen. Mm. pari suurta puistoa luovutettiin vihannespalstoiksi. Silakkaakin alkoi saada ja syksyllä taas perunaa, marjoja ja vihanneksia. Tietenkin myös musta pörssi kukoisti, Jostakin olimme v. 1943 saaneet mahtavan kimpaleen suolattua hevosenlihaa. Siitä saimme pitkään veistellä erinomaisen hyvälle maistuvia viipaleita leivän päälle. Talvea varten tarvittiin polt-

topuita. Niitä tehtiin sekä vapaaehtoisesti että pakkola. Kaikkien 18 60 ikäisten oli lähdettävä motimetsään. Miesten urakka oli neljä ja naisten kaksi mottia.

Vapaa-ajan vietossa olivat keskeisiä ravintolat ja elokuvat. Itsekin muistan nähneeni ensimmäiset Hollywood- elokuvani Viipurissa. Ohukaisen ja Pakusukaisen sekoiluja seurattiin innolla, Errol Flynn oli taas Lännensienien sankarien sankari. Elokuvateatterit olivat tupaten täynnä, ja etupenkkeihin oikeuttavista lastenlipuista käytiin suorastaan taistelua.

Myös vanhat kulttuuriyhteisöt, kuten Viipurin Orkesteri, Viipuri Lauluveikot sekä Viipurin Musiikkiopisto aloitti syksyllä 1942. Myös Kaupunginteatteri jatkoi toimintaansa. Lisäksi kaupungissa toimi Sotateatteri, joka kesäisin toimi kesäteatterina Havin valleilla. Täällä ensi kertaa näin Tauno Palon elävänä vuoden 1943 juhannusjuhlassa laulamassa miten "turkkilaisen tukkaan me tartuttiin". Vallien varjossa, kulisien takana sain vielä väliajalla seurata tämän jo silloin hyvin tunnetun näyttelijän jutustelua ja korvikkeen juontia muiden näyttelijöiden kanssa.

Kaupunginkirjasto oli säilynyt vahingoittumattomana kaikkine 20 000 kirjoineen. Siellä olin itsekin 9-10-vuotiaana ahkera lainaaja. Havin keskusurheilukentällä olin Viipurin Urheilijoiden poikaosaston jäsenenä usein myymässä ohjelmalehtisiä siellä pidetyissä kilpailuissa. Sudet oli myös sota-aikana kova sana sekä jalka- että jääpallossa. Minua seitsemän vuotta vanhemman serkkuni Väinön näin taas Sorvalin Veikkojen jääpallon A-junioreiden joukkueen välihyökkääjänä taistelemassa nuorten mestaruudesta.

Viipurin viimeiset päivät

Lappalaisen kirjan mukaan kaupungin katukuva muuttui helmikuussa 1944 selvästi, kun sotilaspoliittinen tilanne oli muuttunut Liittoutuneiden aseman vahvistuttua Stalingradissa saadun suuren voiton jälkeen. Tällöin myös tapahtui rauhantunnusteluja Suomen ja Neuvostoliiton välillä. Näistähän me emme tietäneet, mutta ilmapiirin muuttuminen oli selviö. Niin meillekin oli setäni Heikki jo varannut asunnon Korialle, siltä varalta että evakuointi alkaa. Sinne emme kuitenkaan kesäkuun kaaoksessa päässeet vaan kävelimme isäntäperheemme Itkosten kanssa viime tipassa Lappeenrannan kautta Suommenniemen Pajulahden kylään saakka.

Käytännössä muutos näkyi siinä, että sotilaita tuli kaupunkiin ja majoitettiin mm. kouluihin, jolloin oppilaat sijoitettiin erillisiin "leiri-kouluihin". Itse en kuitenkaan sellaiseen joutunut, sillä setäni Vilhon vaimo Martta otti minut hoiviinsa maalaiskunnan puolelle Kiiskilään. Sieltä käsin kävimme kevään 1944 koulua serkkuni Eeron kanssa. Heillä oli sopivasti tilaa, kun nuoremmat lapset olivat juuri lähteneet sotalapsiksi Ruotsiin.

Isommista pojista olivat monet helmikuusta alkaen vapaaehtoisina ilmatorjunnassa. Siihen osallistunut tuolloin 16-vuotias Niilo Lappalainen ku-

vaa koulutusta todella rankaksi ja majoitusolosuhteita asuntona toimineessa parakissa kylmiksi.

Viipuria aloitettiin linnoittamaan vasta keväällä 1944, joten niitä ei saatu valmiiksi ennen suurhyökkäyksen alkua.

Venäläisten suurhyökkäys alkoi kesäkuun 9. päivä. Vaikka evakuointisuunnitelmat olivat olleet jo olleet jonkin aikaa valmiina, sai siitä vastaava henkilö evakuointikäskyn vasta 15.6. Tilanne oli kuitenkin kehittynyt niin nopeasti, että suunnitelmaa ei kyetty noudattamaan. Niinpä pääosa viipurilaisista joutui 17.6 alkaen lähtemään matkaan jalan. Heidän oli käveltävä keskustasta n. 20 kilometrin matka Nurmin asemalle tai kohti Lappeenrantaa. Mukaan sai ottaa vain kannettavat matkatavarat. Muu tärkeä omaisuus, huonekaluja lukuun ottamatta kehoitettiin pakkaamaan, varustamaan nimi- ja osoitelapuilla ja jättämään kadulle kuljetusta odottamaan. Kaupungin piti olla tyhjä siviileistä 18.6. aamulla.

Lappalaisen mukaan Karjalan evakuointi onnistui jo toisen kerran huonosti, mutta väestö saatiin kuitenkin pelastetuksi, samoin suurin osa viljasta ja karjasta sekä pankkien arvopaperit ja rahat. Aikaa oli vähän ja järjestyksen ylläpitoa vaikeutti poliisivoimien vähäisyys. Viipurin evakuointia häiritsivät mm. sadat karkurit, jotka siviilien poistuttua mm. tyhjensivät kauppoja. Lisäksi kaupunkia pommitettiin.

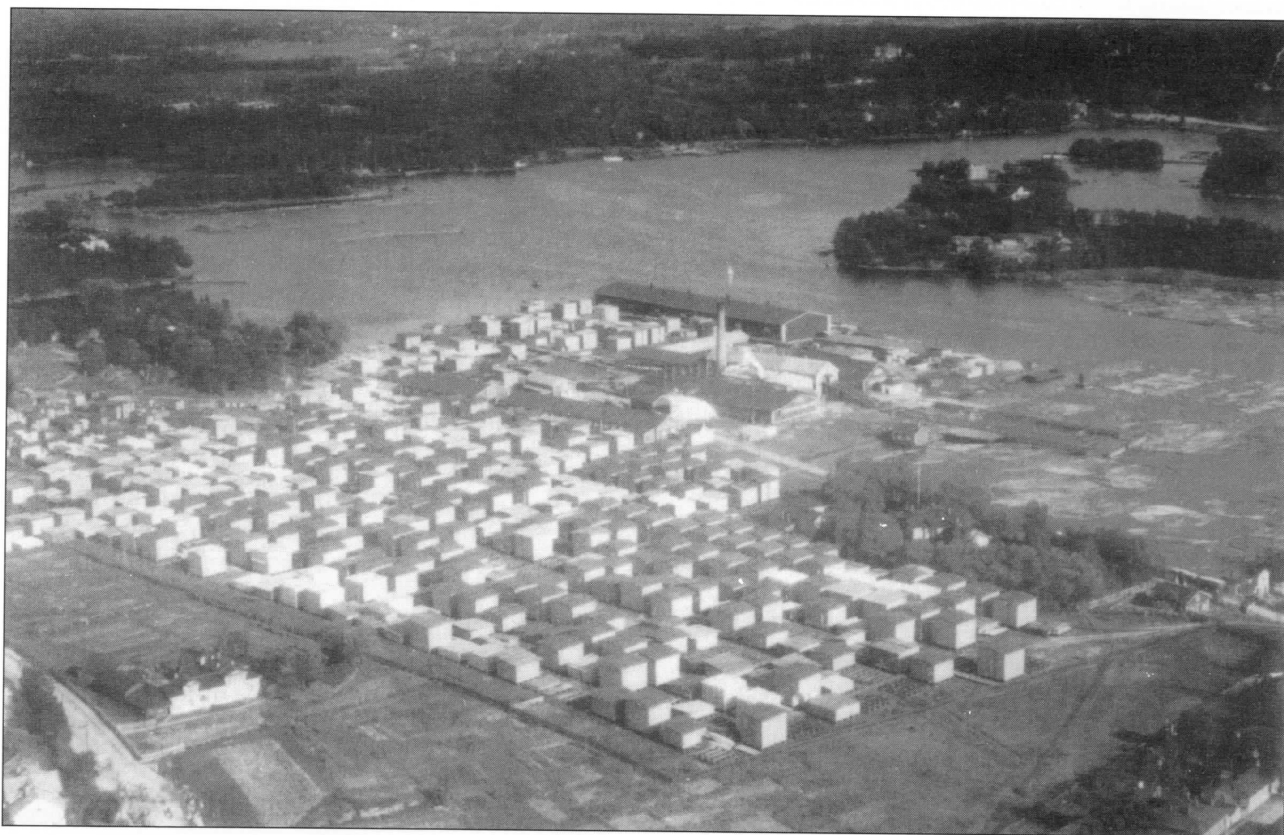
Pahimmat pommitukset osuivat kesäkuun 14-17 päiville. Itse olin todistamassa pommituksessa tuhoutuneen Vekrotniemen sahan ja sen lautatarhan valtaisa paloa 15.4 aivan kotimme läheisyydessä. Palo syttyi asemalla olleeseen ammustarvikejunaan osuneen pommin aiheuttamasta valtaisasta paineaallost. Kahden päivän aikana pommituksissa kuoli yli kaksikymmentä henkilöä ja tuhoutui 109 rautatievaunua.

Viipurin viimeiset päivinä 18-20 kesäkuuta oli Viipuri Lappalaisen mukaan alennustilassa. Sinne jääneet metsäkaartilaiset toikkaroivat kaduilla entistä vapaammin etsien ruokaa, alkoholia ja arvoesineitä. Poliisin joutui mm. tuhoamaan Alkon myymälässä 18 000 pulloa alkoholia, jolloin se valui kadulle, mistä ahneimmat sitä keräsivät pakeihinsa tai käsin suoraan suuhunsa.

Suomen sotalippu laskettiin alas Viipurin linnan tornista 20.6. klo 16.45. Viipuri oli menetetty, mutta vihollinen ei kuitenkaan voimakkaista yrityksistään huolimatta päässyt Viipurinlahden ja Suomen vedenpohjan yli. Pahin oli kuitenkin voitettu eikä vihollisen suunnitelmiin kuulunut marssi nyky-Suomeen Kymijoen ja toisaalta Lappeenrannan suuntaan toteutunut.

Heikki Koskelainen

Sotaan liittyvät tiedot Niilo Lappalaisen kirjasta Viipuri toisessa maailmansodassa. WSOY 1991

Vekrotniemen saha perustettiin vuonna 1989, jonka jälkeen asutus Hiekan alueella lisääntyi nopeasti. Sahalaitosta uusittiin vuosina 1925 ja 1937. Vuonna 1937 saha tuotti 9000 standarttia erilaista puutavaraa. Sahalaitokselle rakennettiin oma pistoraide, jolloin sen tuotanto voitiin rautateitse viedä suoraan satamaan. (Ilmakuva Vekrotniemen, Sorvalin Saha Oy:stä vuodelta 1934.

Koskelaisen suulas suku löytyi puhelinluettelosta

VIRPI KALLIO
Artjärvi

Artjärvellä sunnuntaina sukujuhliaan pitäneet Koskelaiset löysivät toisensa puhelinluettelosta.

– Se oli sellaista tynnyrifilosofin touhua, jota ulkopuolisen on vaikea ymmärtää, selitti sukuseuraa sen perustamisesta eli vuodesta 1980 johtanut porvoolainen Hannu Koskelainen.

– Minä etsin sukua samanlaisessa toivottoman tuntuessa tilanteessa, Hannu Koskelainen selitti.

Korkea keski-ikä

Koskelaisen suvun kantaisänä pidetään Vahvialan Koskelan

sata Koskelaista.

– Keski-ikä saisi olla alempi, Hannu Koskelainen katseli ympärilleen maamiesseuran talolla.

– Ihmisen koko elämänsäsenne muuttuu, kun eläkeikä lähestyy. Siinä vaiheessa alkaa kysellä, kuka minä olen, hän pohti, miksi suvun nuori polvi loisti tilaisuudessa poissaolollaan.

– Iloinen ja suulas, Sinikka Sinkko ja Hannu Koskelainen määrittivät tyypillisen Koskelaisen.

ORIMATTILAN SANOMAT 19.7.1997:
Virpi Kallio

Koskelaisen suulas suku löytyi puhelinluettelosta

Artjärvellä sunnuntaina suukokousta pitäneet Koskelaiset löysivät toisensa puhelinluettelosta.

Se oli sellaista tynnyrifilosofin touhua, jota ulkopuolisen on vaikea ymmärtää, selitti sukuseuraa sen perustamisesta eli vuodesta 1980 johtanut porvoolainen Hannu Koskelainen.

Sukuseuran toiminta pääsi käyntiin, kun Porvoon mies marssi paikalliseen postitoimistoon, selasi kaikki Suomen puhelinluettelot ja lähetti kirjeen kaikille suomalaisille, jonka etunimen perässä luki Koskelainen.

Tynnyrifilosofivertauksella Koskelainen viittasi muinaisessa Kreikassa vaikuttaneeseen erakkoon. Tämä asui tynnyrissä ja kuljetti päivälläkin mukanaan palavaa lyhtyä.

– Etsin ihmistä, erakko vastasi lyhtyä ihmetelleille.
– Minä etsin sukua samanlaisessa toivottomalta tunteesta tilanteessa, Hannu Koskelainen selitti.

Korkea keski-ikä

Koskelaisten suvun kantaisänä pidetään Vahvialan Koskelan kylässä vaikuttanutta Thomas Henrikssonia.

Tätä nykyä ”meitä Koskelaisia on Hannu Koskelaisen mukaan likipitään 4 000. Heistä 200 on liittynyt sukuseuraan. Kaukaisimmat jäsenet asuvat Berliinissä ja Vancouverissa.

Viime vuosina Koskelaiset ovat joka toinen kesä suunnanneet kulkunsa suvun syntysijoille rajan takaiseen karjalaan. Joka toinen vuosi on kierretty suvun nykyisiä asuinsijoja.

Vuorenmäen sunnuntainen tapaaminen keräsi yhteen sata Koskelaista.

– Keski-ikä saisi olla alempi, Hannu Koskelainen katseli ympärilleen maamiesseuran talolla.

– Ihmisen koko elämänsäsenne muuttuu, kun eläkeikä lähestyy. Siinä vaiheessa alkaa kysellä, kuka minä olen, hän pohtii, miksi suvun nuorempi polvi loisti poissaolollaan.

Serkkuseminaari

Sukujuhlun ensikertalaisiin kuuluivat Artjärvellä vaikuttaneen kauppias E. A. Koskelaisen tyttäret, Mikkelissä asuva Sinikka Sinkko ja lahtelainen Eija Koskelainen.

Päiväjuhlan juontaja Sinkko odotti erityisesti serkkuseminaaria eli Antti Koskelaisen lastenlasten tapaamista. Serkuista n. puolet eli yli 30 oli ilmoittanut tulevansa illanviettoon Sinkon lapsuudenkotiin, Eikanmaalle.

– Ihmiset ovat tänä päivänä niin tiukasti kiinni työelämässä. Elämä on niin työtä täynnä, että sen vastapainoksi tarvitaan tällaisia tilaisuuksia, Karjalan Liiton toiminnassa mukana oleva Sinkko mietti sukutapaamisen merkitystä.

– Kun perheet pieniä, ja syntyy uusperheitä, suku on entistä tärkeämpi. Yksi osoitus siitä on, että naiset haluavat säilyttää entisen sukunimensä.

– Sukuseurojen merkityksen Sinkko uskoi kasvavan jatkossa sitä myöten kun suuret ikäluokat tulevat keski-ikään.

Mutta miten jatkossa?

Eija Koskelainen kaipasi sukujuhlisiin uusia tuulia, jotta myös nuoret saataisiin kiinnostumaan toiminnasta.

– Isä kävi kyllä aina sukujuhlissa ja kehui, kuinka hauskaa siellä oli ollut, mutta en minä itse niitä koskaan tuntenut niitä tärkeiksi, Koskelainen tunnusti.

Kokouksessa päätettiin myös jäsenmaksun korottamisesta. Operaatio oli tarpeen muun muassa kaksi kertaa vuodessa julkaistavan Koskelaiset -lehden ilmestymisen turvaamiseksi.

– Lehen kautta saahaan pidettyä yhteys, suvun kynäniekat selittivät, kun joku epäili, josko halvempi paperi, ”sellainen kun ennen vanhaan oli Nyyrikissä” ja harvempi ilmestymistiheys riittäisivät.

Sukuseura sai myös uuden nokkamiehen, kun Hannu Koskelainen luopui tehtävästä ja tilalle valittiin varapuheenjohtaja Heikki Koskelainen.

TARINAA SIIRTOLAISUUDESTA

Muistan lapsuudessani usein asuinsijoiltansa muuttavista sanotun: "Ei vierivä kivi sammalta ota". Ajateltiin, että kuka juuriltaan lähteä uskaltaa, voi vierivän kiven lailla aina edelleenkin helposti liikkeelle lähteä.

Lapsuuden ajan turvallisista maisemista jouduin minäkin jo varhaisessa elämäni vaiheessa muuttamaan pois, kokemaan siirtolaisuutta. Sodan aikana rintamalinjan lähestyessä kotiseutuamme, siirrettiin Karjalan kansa nykyiseen kanta-Suomeen turvallisemmille alueille.

Tämä ensimmäinen lähtö Talvisodan aikana oli meille kuin esiharjoittelua, sillä jatkosodan aikana palasimme takaisin saadulle synnyinseudullemme. Kesällä 1944 saimme kuitenkin uudelleen ja tällä kertaa lopullisena kokea siirtolaisuuden.

Jo silloin alkoi kohdallani jatkuvana osana kuuluminen ns. vähemmistöryhmään. Se on jatkunut ja jatkune loppuun asti. Olin joskus kuullut puhuttavan vähemmistöryhmistä. Nyt huomasin itsekin kuuluvani tähän väestönosaan. Siinä on kielittämättä omat ongelmansa.

Sodan jälkeen Suomessa alkoi kaikesta puutteesta huolimatta kaikilla aloilla voimakas jälleenrakentaminen. Ei vähiten suuren siirtolaisväestön asumismahdollisuuksien löytämisessä ja heidän sijoittamisessaan.

Maassa valitsi ankara asuntopula. Poliittisesti oli vielä epävarmuus tulevaisuudesta. Monet jouduivat aloittamaan tyhjästä; koettiin suoranaista köyhyyttä. Olosuhteet ja ajan henkikin vaikuttivat, että rohkeimmat ja seikkailunhaluisimmat hakeutuivat sodasta säästyneen Ruotsin työmarkkinoille. Ruotsia oli totuttu pitämään hyvänä maana ja sitähan se tietysti mielessä olikin. Maa kärsi työvoimapulasta ja ahkerat suomalaiset nousivat pian työnantajien suosioon. Tosin myös helpot ja houkuttelevat sosiaali edut houkuttelivat maahan myös pinnareita ja lainrikkojia uusiin olosuhteisiin. Liekö tämä ollut osaksi syynä siihen etteivät monet suomalaiset tuolloin aina kokeneet Ruotsia kovin siirtolaisystävällisenä maana. Vaurastuttiin, mutta oltiin juurettomia siirtolaisia.

Viisikymmenluvun alussa Ruotsissa viettämäni vuosi oli kuin huumetta – ilman huumeita. Elä sykki voimakkaasti 20-vuotiaan rinnassa. Työtä tehtiin tauotta ja ahkerasti. Hässelbyn kauppapuutarhoissa oli kansainvälistä seuraa. Sitten vielä työnantajan selän takana tehtiin iltatöitä Tukholman ravintoloissa tiskikoneen ääressä melkein ruokapalkalla.

Työtä tehtiin, raha saatiin ja hienoja hepeniä ostettiin. Siitä oikeastaan kostuikin elämän sisältö, sotavuosina loppuun kuluneen vaatevaraston uu-

simisestä. Kaikki oli uutta, parempaa ja mielenkiintoisempaa uudessa maassa ja uusissa olosuhteissa.

Oli oltava liikkeellä. Menemistä ja tulemista oli yhtämittaa; työssä, vaate- ja ruokaostoksilla. Käytetyllä vanhain tavarain kaupasta ostetulla polkupyörällä oli hyvä kulkea ja kierrellä tutustumassa Tukholman nähtävyyksiin ja historiallisiin paikkoihin. Käytiin iltakahvilla toisten samanlaisten suomalaisten luona. Samaa lujaa menoa kaikilla. Samat ilot ja samat surut.

Maantieteellinen läheisyys suo Ruotsissa asuvalle sen edun, että voi lopettaa siirtolaisuuden ja palata koti-Suomeen. Minä lähdin, toiset jäivät. Urheilusta kiinnostuneena halusin nähdä ja kokea historiallisen olympiavuoden 1952 Suomesa. Myöhemmin tajusin, ettei jatkossakaan ollut helppoa kaikilla niillä, jotka jäivät Ruotsiin. Ollaan juurettomia, selvästi toisen luokan kansalaisia. Jotkut sortuivat, toiset vaurastuivat. Mutta luulen, että siirtolaissukupolvi jää jollain lailla erilaiseksi. Koetaan tyhjyyttä ja mitättömyyttä sekä koti-ikävä ja vieraantuneisuutta. Vuosien mittaan elämä urautuu, tyyntyy ja tasoittuu, mutta jälkensä se jättää.

Moni siirtolainen kokee koti-Suomen vielä rakkaana. Siellä halutaan vierailla useammin tai harvemmin. Siellä on sittenkin jotain, joka vetää ja houkuttelee. Silmät katselevat toisella tavalla, kun on oltu välivuodet poissa. Sittenkin täältä ne juuret oli reväisty ja kasvukipu oli vieraassa maaperässä joskus kova. Ihminen kun on sellainen, että se tahtoo palata juurilleen silloin tällöin, jos se mahdollista on.

Kun seitsemän vuoden kuluttua Ruotsin reissustani taas jätin kotimaani ja lähdin tänne suureen länteen, on siitäkin jo viitisenkymmentä vuotta kulunut. Nyt tuntuu, että on lopullisesti sammitoitunut tänne avara maailmaan.

Nyt kun pysähtyy ja katselee taakseen näihin siirtolaisvuosiin tuntuu ahtaalta asua Ruotsissa. Vasta täällä huomaa erot, kun katselee kauempaa. Siirtolaistutkijoille riittää työtä ja aiheita. Eiköhän niitä väitöskirjoja liene aiheesta jo ilmestynytkin.

Ruotsin ja Kanadan siirtolaisuutta vertailtaessa löytyy moniakin eroavaisuuksia näiden kahden niin erilaisen maan välillä. Jo maantieteellinen asemakin sanoo jotain. On eri asia lähteä joka kesä Ruotsista Suomeen, autolautalla Mummolaan, kun saa lyhyen matkan vuoksi ottaa lasten lisäksi mukaan koiran ja sen siamilaisen kissankin. Myös eroavaisuudet kahden naapurimaan välillä vähenevät vuosi vuodelta. Liekö eroa enää muuta

kuin rajat, hallitusmuoto ja kieli. Mahdollisuudet eivät ole samat täältä ”Rapakon takaa”, käynnit harvenevat.

Kanada on suuri, kaunis ja hieno maa. Lisäksi yksi siirtolaisystävällisempiä maita. Väljempi ja reilumpi monessa mielessä. Täällä on helpompi hengittää ja sulautua monikansallisen joukkoon. Kukaan ei ole täällä alkuperäinen asukas, paitsi intiaanit. Eikä kukaan voi siinä suhteessa pullistella ja astua varpaille.

Kanada on ottanut omakseen, se on antanut työtä ja leipää. Täällä olen viihtynyt ja vähitellen sammaloitunut. Suuressa maassa on aina varaa valita elinympäristö, ja sopiva asuinseutu. Niin mekin

*Kotiseutumatka 22.7.2006 Kerttu Walenius,
Ilmo Kekkonen, Hannu Koskelainen ja
Mihail Kostomolov Ihantalan taistelupaikalla*

TERVAJOEN KARTANON VAIHEITA

Tuomo Sutelan Vahviala-kirjassa kerrotaan myös kunnan alueella sijainneiden kartanoiden vaiheista. Kun moni Koskelaisten sukuun kuuluva on aikanaan asunut Tervajoen kylässä, voi olla mielenkiintoista palauttaa mieliin sen alkuperäisen kartanon vaiheita.

Sutela mainitsee kirjassaan, että Tervajoen kylän maat, 5 tilaa, yhteensä 3 1/3 manttaalia omisti 1798 kapteeni Brochman. Valtioneuvos Nikolai Jaenish osti tilat huutokaupalla 1816. Vuodelta 1864 tiedetään, että ne olivat ev.ltn Mendtin hallussa. Maat jakautuivat myöhemmin kahteen suureen kartanoon Tervajoen ja Possulin kartanoon, joista edellistä omisti Fr Mendt ja jälkimmäistä kenraali Eduard Mendt.

Possulin kartanon eli Possenlinnan, joksi sitä myös kutsuttiin, päärakennus oli kaksikerroksinen ja vanhan ajan herraskartanoiden tyyliin rakennettu. Kartanon viljelysmaat oli omistaja antanut vuokralle. Vanhimpia näistä oli saksalaissyntyinen Henrik Böll. Hänen jälkeensä tilan vuokraajaksi tuli 50 vuodeksi Frans Tamlander. Kartanoon kuului useita torppareita

Kenraali Mendtin kuoltua vuosisadan vaihteessa tuli omistajaksi venäläinen sotilashenkilö herra Benua. Hän menehtyi kuitenkin Venäjän -Japanin sodassa muutamaa vuotta myöhemmin, jolloin omistus siirtyi hänen nuorelle leskelleen. Monien vastoinkäymisten, mm. päärakennuksen palon jälkeen hän myi kartanon. Tämän jälkeen kartano kulki Sutelan mukaan ”kädestä käteen”, kunnes se joutui v. 1934 Asutushallituksen hoitoon. Kartano jaettiin silloin 14 viljelystilaan ja pienempiin asuntotontteihin, jotka myytiin paikallisille asukkaille.

Tervajoen kartanon eli Paronin hovin omistajaperhe oli hyvin rikas ja lienee omistanut Pietarissa useita tehtaita. Sen komeaa päärakennusta ympäröi yli 7 hehtaarin hyvin hoidettu puisto, jossa kasvoi mm. lehmuksia, lehtikuusia, tammia, hopeapajuja sekä runsaasti erilaisia koristepuita ja -pensaita.

Kartano pysyi suvussa aina vuoteen 1904 saakka. Parin omistajavaihdoksen jälkeen sen osti v. 1927 viipurilainen tukkukauppias Drockila, jonka omistuksessa se olikin vuoteen 1944 saakka.

Kartanon kokonaispinta-ala oli 540 ha, josta viljelyksessä oli 108 ha. Tilalla runsaasti rakennuksia: mm. 13 asuinrakennusta 8 saunaa ja 8 kotieläinrakennusta.

Lainaus T. Sutelan kirjasta
VAHVIALA SEN SYNTY JA VAIHEET. 1949

VAHVIALA JATKOSODASSA

Uuteen sotaan

Talvisodan rauhanehdot merkitsivät myös lähes koko Vahvialan kunnan alueen luovutusta ja väestön evakuointia. Väli rauha kesti vain runsaan vuoden. Uusi liikekannallepano alkoi 18.6.1941. Sota alkoi 22.6.1941 Saksan aseveljenä.

Evakkomiehet kutsuttiin riveihin sijoitus-seudun miesten mukana. Vahvialan miehet jakaantuivat näin noin 25:een rykmenttiin sekä useisiin erillisiin yksiköihin.

Vahvialan asukasluku oli ennen sotia noin 6 000. Asepalveluksessa on kesällä 1941 ollut noin 900 vahvialalaista. Kotiuttamiset ja tappiot ovat laskeutuneet määrää, mutta ikäluokkien 1921-1926 palvelukseen kutsumisen myötä se on noussut entiselleen kevääseen 1944 mennessä. Lisäksi armeijan käytössä oli työvelvollisia, lottia ja osa-aikaista ilmasuojeluhenkilöstöä. Ehkä noin 1 000 henkilöä on ollut suoraan maanpuolustuksen käytössä. Lisäksi samaa työtä tekivät myös suojeluskuntalaiset ja sotilaspojat sekä lotat ja lottatyöt.

Vahviala vapautetaan nopeasti

Vahvialan suunnassa oli ryhmittyneenä uusmaalaisyksenlaaksolainen 8. Divisioona. Parin kuukauden odottelun jälkeen se lähti 22.8.1941 liikkeelle kohti Viipuria. Vihollinen irtautui edeltä nopeaa tahtia. Suurena ongelmana rajan bunkkerilinjan jälkeen olivat miinoitteet. Vahvialan pääosan valtasi parissa päivässä JR 45, joka eteni Hälsälän - Rakkolan suunnasta kirkonkylään ja joen molemmin puolin Vanhankylän kautta Tervajoelle. Tässä joukossa olivat myös enoni Eelis ja Kalevi Koskelainen, jotka saivat osallistua kotikylänsä takaisinvaltauksen.

Rautatien ja Saimaan kanavan välissä eteni pohjoiskymenlaaksolainen JR 25. Sen yksi pataljoona valloitti Nurmin aseman jo 22.8. illalla.

JR 45 sai Tervajoella 23.8. vastaansa rajusti tulitavan vihollispataljoonan. Se lyötiin muutaman tunnin taistelussa, johon osallistui myös Viipurintien suunnassa edenneen ruotsinkielisen JR 24:n yksi pataljoona. Illalla 23.8. oli koko Vahviala suomalaisten käsissä. Kaikki suunnan joukot pyrkivät kilvan Viipuriin, mutta juuri em. ruotsinkielisen pataljoonan partio oli siellä aivan ensimmäisenä.

Taistelut Viipurinlahdella

Jo lokakuussa päästiin aloittamaan muutto takaisin. Reilun kahden ja puolen vuoden aikana ehdittiin seutu saada jälkeen jonkinmoiseen kuntoon. Aikaa sanottiinkin virheellisesti ”välirauhan ajaksi”, koska sota oli niin kaukana.

Vahvialan kannalta sota alkoikin ikään kuin uudelleen. Etelästä kuului 9.6. 44 alkaen valtava jyminä. Suuret lentomuodostelmat kiersivät taas taivaalla lastejaan pudottaen. Taistelut etenivät nyt

kohti Tervajokea aivan eri vauhdilla kuin Talvisodan aikana. Evakuointikäsky tuli jo 18.6. Taas oli lähtö edessä. Nyt lopullisesti.

Viipuri menetettiin 20.6. Puna-armeijan hyökkäys torjuttiin kuitenkin Kivisillansalmella, johon rintama jäi. Näin Vahvialan pääosa välttyi jäämästä taistelujen alle. Kovimman kohtalon koki jälleen Tervajoki, kuten Talvisodassakin.

Vahvialaa ja Tervajokea puolusti aluksi Kannakselta vetäytynyt Ratsuväkiprikaati. Myös pataljoona virolaisia (I Pataljoona / JR 200) puolusti Viipurinlahden rantaa Tervajoen itäpuolella.

Venäläisten suurhyökkäyksen alkaessa uudelleen 5.7. rannikkojoukkojen ja ratsuväen apuna oli jo divisioona saksalaisia. Tämä 122. D (eli ”Greif”=Aarnikotka) käsitti yli 10 000 miestä, 4 000 hevosta ja 2 300 ajoneuvoa. Se oli vajaavahvuinen, mutta tuon ajan saksalais-divisioonaksi hyvässä kunnossa.

Saksalaisten tykistöä ryhmittyi mm. Tervajoen eteläosaan Junnolan aukeille. Vajaa rykmentti oli reservinä kylän länsipuolella Lietjärvellä. Divisioonan esikunta ja huolto siirtyivät Löytömäelle. Huomattava osa joukoista oli Säkkijärven ja Viipurin maalaiskunnan puolella.

Puna-armeija hyökkäsi rajusti 4.7. alkaen. Päävastuu oli vielä suomalaisilla joukoilla. Saksalaisten tykistö tuki torjuntaa.

Greif-divisioona otti vastuun puolustuksesta Nisalahden-Turkinsaaren välisellä alueella 8.7. mennessä. Tällöin he ryhmittivät vahvat joukot mm. Harjuniemeen ja Repolaan Tervajoen edustalle sekä Niemenlauttaan. Tervajoen kansakoulussa oli saksalainen rykmentin esikunta.

Punatähtiset lentokoneet olivat suorastaan terrorisoineet toimintaa. Saksalaiset järjestivät Tervajoen aukeille 11 konekivääriä ilmatorjunta-asemiin. Matalalla lentäneisiin viholliskoneisiin kohdistettiin kiivas tulitus ja useita putosi. Sen jälkeen viholliskoneet karttoivat Tervajokea.

Torjuntavoitto myös Viipurinlahdella

Puna-armeija aloitti 9.7. aamulla kiivaan tulivalmistelun kenttätykistöllä ja tulitukialuksilla ja hyökkäsi kahden divisioonan voimin suuntana mm. Harjuniemi ja Niemenlautta. Hyökkäystä tuettiin myös rajuilla lentorynnäköillä.

Greif torjui tämän ratkaisuun pyrkineen hyökkäyksen viholliselle suurin tappiopin.

Viipurinlahti kuuluu samaan torjuntavoittojen sarjaan Talin-Ihantalan, Vuosalmen ja Ilomantsin taistelujen kanssa. Koska päävastuun kantoivat saksalaiset, ei asia ole ehkä saanut ansaitsemaansa huomiota.

Greif luovutti rintamavastuun 10. Divisioonalle, joka piti hiljennettynä rintaman aselepoon 5.9. asti. Väli rauhan tultua 24.9. jätettiin neljän maan sotilaiden veren kostuttama alue lopullisesti venäläisille.

Taisteluista muistuttavat enää Harjuniemen umpeen kasvavat kaivannot, joita kotiseutumatkailijat voivat tarkastella omakotialueeksi muuttuneessa entisessä taistelumaastossa. Samalla voi tutustua vanhaan Karppilan hautausmaahan, jossa lepäävät kymmenien vahvialalaistenkin jäänteet, joukossa myös isoäitini Sohvi Pukki. Venäläiset käyttävät ja hoitavat hautausmaata omalla tavallaan.

Jatkosodan tappiot

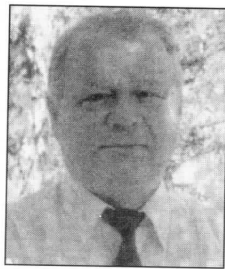
Vahvialan tappiot Talvisodassa olivat jo olleet hyvin raskaat. Kaatuneita oli noin 70 miestä eli peräti 10 % rintamamiesten vahvuudesta.

Jatkosodan tappiot olivat myös suuret. Hyökkäysvaiheessa kaatui 34 miestä. Asemasodan aikana menehtyi 30 miestä. Heistä suurin osa kaatui Itä-Karjalassa, missä oli joukkojen pääosa. Kesän 1944 raskaat taistelut veivät noin kolmessa kuukaudessa pitäjän miehistä 47. Heistä joitakin kuoli aiempiin vammoihinsa sotasairaaloissa. Jatkosodassa kaatuneita vahvialalaisia oli siis ainakin 111 miestä.

Vahviala menetti kaikkiaan sodissa yli 180 kaatunutta. Suhteessa väkilukuun tappiot olivat poikkeuksellisen raskaat. Lisäksi menetettiin kotiseutu korvaamattomine aineellisine ja henkisine arvoineen.

Ilmo Kekkonen.

Kirjoittaja on Tervajoella syntynyt Koskelaisen sukuun kuuluva eversti evp.

TERVAJOEN LAHJOITUSMAISTA

Keisarinna Katariina II antoi 16. helmikuuta 1795 insinöörikapteeni Carl Oppermanille nautintaoikeuden 12 vuodeksi 40 tilan tuloihin Viipurin pitäjässä. Näihin kuului Tervajoelta 5 tilaa. Varmuudella lahjoitukseen kuuluivat ainakin n:o 6 Mättö ja n:o 7 Huusi. Vuonna 1813 Mätössä asui Jöran Eskilsson Mättö ja Huusissa Sigfrid Sigfridsson. Myös Sahala ja Pekkala kuuluivat lahjoitusmaihin, samoin Pesun talon läntinen puolikas ja maata Tervasaareen asti. Siitä viisi tilaa tuleeekin.

Itäistä puolikasta eli entistä kartanoa ja virkataloa asuivat vuonna 1813 Anders Grelsson ja Nils Sälkis. Se ei nähtävästi kuulunut lahjoitusmaihin, vaan siirtyi aikanaan kauppias Buetzowin omistukseen. Itsenäiseksi jäi myös tila n:o 4. Sen omisti ensin Matti Rautia ja sitten 113 hehtaarin tila kuului Junnolan suvulle. Viimeisena sitä viljeli Sepä.

Paavali I:n tultua tsaariksi myönnettiin 29. marraskuuta 1796 insinöörimajuri Oppermanille ”ikuinen ja perinnöllinen oikeus” mainittuihin tiloihin, koska hän oli palvellut kruunua ansiokkaalla tavalla. Sitä todisti pikainen ylennyskin.

Karl Ivanovits (Carl Alexander) Oppermanin (1766-1831) lahjakirja on päivätty 29.11.1796. Tämä baltiansaksalainen upseeri loi erittäin menestyksekkään uran yleten lopulta insinöörikenraaliksi. Hänet nimitettiin Venäjän valtakunnan-neuvoston jäseneksi ja tiedeakatemian kunniajäseneksi sekä kahden arvostetun aatelisen kadettikoulun (sotakoulun) johtajaksi.

Nopeasti ylenevän Oppermanin kiinnostus oli muualla kuin Tervajoella. Jo joulukuussa 1798 hän nyt 32-vuotiaana insinöörieverstinä myi Tervajoen viisi tilaa kapteeni (stabskapitan, esikuntakapteeni) Friedrich (Feodor) Christian Brockmannille 3400 paperiruplalla. Brockmann oli Viipurin kuvernementin 1813 lakkautetun aatelishuoneen jäsen ja johtokunnan sihteeri. Hän lienee menettänyt omaisuutensa, sillä vuonna 1816 maat siirtyivät avoimella huutokaupalla valtioneuvos Nikolai (Nicholas) Jaenischille, joka kuului tunnettuun baltiansaksalaiseen viipurilaiseen kauppias- ja virkamiessukuun. Vuonna 1818 mainitaan lahjoitusmaiden omistajana Viipurin maanmittaustoimiston johtaja Omei.

Huomattakoon, että 1830-luvulta alkaen toimeenpantiin Viipurin läänissä isojako. Se on voinut vaikuttaa tilojen järjestelyyn myös Tervajoella. Kylän yhteismetsät jaettiin mantaalin eli verotusarvon suhteessa. Tämä merkitsi samalla tietysti lahjoitusmaiden laajenemista. Vanhat numerot kasvoivat satojen hehtaarien suuruisiksi.

Lahjoitusmaiksi joutuminen nopeutti entisen itsenäisen talonpoikaisväestön siirtymistä muualle. Moni vanha suku katosi kokonaan. Pääsuunta lienee ollut kasvava Viipuri. Asiaa ei ainakaan parantanut se, että 1826 alkaen lahjoitusmaat määrättiin rälssin luontoisiksi eli donataarin suoraksi omistukseksi. Käyttöön otettiin nimike rälssihoivi, jolla painotettiin näiden donaatioiden (lahjoitusmaiden) rinnastettavuutta Ruotsin aikaisiin rälssimaihin.

Oleellista on kuitenkin, että Tervajoen talonpojat eivät olleet koskaan maaorjan asemassa. Heidät katsottiin vapaiksi kansalaisiksi Ruotsin lain mukaan, eikä siis maanomistajan henkilökohtaiseksi omaisuudeksi. Muualla Karjalassa yleisiä riitoja ja mellakoita maanomistajien kanssa ei Tervajoelta ole tiedossa.

Maaorjuus Venäjälläkin lakkautettiin virallisesti 1861. Käytännössä talonpoikien asema ei paljon parantunut.

Ilmo Kekkonen

KOSKELAISET AMERIKAN MAASSA

Koskelaisten sukuselvityksiä tutkiessaan ei voi olla kiinnittämättä huomiota suvun elinvoimaisuuteen, siinä määrin on perheissä keskimäärin ollut lapsia ja heistä enemmistö poikia. Eipä näin ollen ole ihme, että leipää on aika usein joutunut etsimään oman kotikylän ulkopuoleltakin, Viipurista vähintäänkin. Monet ovat menneet myös merten taakse, Amerikkaan ja Australiaan saakka, kuten olemme tästäkin lehdestä lukeneet.

Lehtemme ahkera avustaja, nykyisin Vancouverissa asuva ”Kanadan kirjeenvaihtajamme” Kerttu Waselius (os. Koskelainen) on muistellut paitsi nuoruusvuosiaan Koskelassa myös elämästään Kanadassa. Lisäksi on pitänyt yhteyttä kaukaisempiinkin sukulaisiin ja näin perehtynyt heidän vaiheisiinsa useammankin sukupolven ajalta. Hänen kauttaan on saatu myös yhteys myös Kanadan Ontariossa asuvaan Martti Koskelaan. Seuraavaksi kerrotaankin siten tavallista mielenkiintoisempi ja mutkikkaampi tarina yli 200 vuoden ajalta.

Vanhastaan muistamme, että Koskelaisten sukutila Vahvialan myöhemmässä kirkonkylässä oli pinta-alaltaan 700 ha. Kylässä oli neljä taloa, jotka yhdessä varustivat ruotu-sotamiehen. Sen lisäksi v. 1723 henkikirjojen mukaan omistukseen kuului myös autiutila Nurmissa.

Koskelaisten tiedossa olevan vanhimman kantaisän Tuomas Henrikinpojan (kirkonkirjoissa Thomas Henrichson) poika Jaakko oli ratsumies ilmeisesti Nurmin rusthollissa, jonne hänen veljensä Heikki Tuomaanpojan (Hinrich Thomasson) tytär Vappu avioitui v. 1696. Näin ilmeisesti päätettiin siihen, että Koskelasta lähteneet veljekset omistivat vuoden 1723 verotietojen mukaan tästä 1559 hehtaarin tilasta yhden kolmanneksen.

Tila oli Isonvihan aikana autioitunut sen asukkaiden kuoltua ilmeisesti kulkutauteihin ja nälkään. Sen asukkaiden sukuniminä näyttivät olevan sekä Nurmi että uusimpien muuttajien osalta Koskelainen. Asukkaita siellä oli 14 henkeä v. 1723 ja v. 1854 jo 22. Suuri tila otettiin sittemmin 1800-luvun alussa lahjoitusmaaksi venäläiselle kenraalille, mutta sen tilalle he saivat hankittua Alasahan ja Kalliolan tilat.

Pohjanmaalle

Koskelasta lähtöisin ollut ja Nurmissa oppinsa saanut Herman Koskelainen lähti 1800-luvun alkupuolella nahkuriksi Pohjanmaalle Kauhajoen pitäjään. Siellä syntyi hänen poikansa Iisakki (1844-1903), jonka sukunimi lyheni sittemmin Koskelaksi. Iisakki sai kahdesta avioliitosta yhteensä 11 lasta ja kun hänen ensimmäisellä, nuorena leskeksi jääneellä vaimollaan oli jo kaksi lasta valmiina, saadaan kokonaislukumääräksi 13. Näistä ensimmäiset viisi hän sai 32-vuotiaana kuolleen

Albertinan kanssa vuosina 1869-1976. Toisen avioliiton Iisakki solmi Liisa Efraimintytär Väjän (1847-1932) kanssa.

Matiaksen tarina

Iisakin viidenneksi vanhin lapsi Matias eli Matti (1876-1928) oli pitänyt yhteyttä isoisänsä kotiseutuun Vahvialaan. Hän lähtikin serkkunsa, saman nimisen itseään 27 vuotta vanhemman Koskelassa syntyneen Matin kanssa maailmaa katselemaan ja Murmansiin ratatöihin. Kauhajoen kirkonkirjoissa hänen todetaan v.1904 muuttaneen Kuolajärvelle. Vanhemman Matin vaihteita ei oikein tiedetä, mutta Matti Iisakinpojan kerrotaan tulleen Venäjältä metsiä pitkin Kuusamoon sen jälkeen kun Venäjä oli sulkenut rajat. Siellä hän tapasi Reetta Saapungin, jonka kanssa hänet vihittiin 1913. Kuusamossa heille syntyi neljä lasta ja sittemmin Kurikkaan v. 1919 muutettuaan ja isänsä tavoin nahkuriksi ryhtyttyään tuli siellä vielä viisi lasta lisää.

Suku haarautuu

Pohjanmaan Koskelat jakautuivat 1900-luvun alussa kolmeen haaraan:

1. Kauhajoelle jääneet Iisakin ja Albertinan lapset
2. Kurikkaan muuttaneet Matiaksen jälkeläiset
3. Iisakin ja Liisan ulkomaille muuttaneet jälkeläiset

Seuraavassa näitä Kauhajoen Koskelaisten eli Iisakki Hermanninpojan ulkomaille muuttaneista jälkeläisistä kerrotaan pääosin Kanadan Ontariossa asuvan Martti Koskelan antamien tietojen perusteella.

Matiaksen jälkeläiset

Matias kuoli tapaturmaisesti 52-vuotiaana v. 1928, jolloin kaikki hänen lapsensa olivat vielä alaikäisiä. Muutto uudelle mantereelle oli yritteliäille veljeksille mielessä varmaan heti sodan jälkeen. Neljä heistä neljä asettui asumaan Amerikan puolelle ja yksi Kanadaan. Tosin Antero-veli muutti sittemmin Australiaan, jossa hän kuoli tänä vuonna 85-vuotiaana.

Matiaksen kolmanneksi vanhin lapsi Pauli Jalmari Koskela syntyi 1916 Kuusamossa, muutti sodan jälkeen Kurikasta Kanadaan, jonne hänet on myös haudattu. Hänen kuudesta lapsestaan vanhin on 1947 Kurikassa syntynyt Martti, jota Masaksi kutsutaan. Hänellä on kolme Kanadassa syntyntä poikaa ikäjärjestyksessä: Mika, Kari ja Erik, jotka asuvat Sudbury Ontariossa.

Hyvin on vanha kotimaa pysynyt Masan perheen muistoissa, mikä käy ilmi myös oheisesta kuvasta.

Iisakin toisen avioliiton lapset

Vankat yrittämisen eväät oli Iisakki Hermaninpoika antanut lapsilleen, sillä toisen avioliiton van-

hin lapsi Iisakki Iisakinpoika, Kurikassa asuneen Matiaksen velipuoli, lähti ensi kerran Amerikkaan jo 1905. Sitten hän haki leskeksi jääneen äitinsä Liisan (os. Väljä) ja kolmen nuoremman veljensä sinne leveämpää leipää hakemaan. Sitä uuterille veljeksille löytyikin ja sinne he myös enimmäkseen jäivät ja sinne myös haudattiin, äiti 85-vuotiaana Gilbertissä, Minnesotan valtiossa.

Veljeksistä vanhin oli v. 1878 syntynyt Iisakki, joka eli 95-vuotiaaksi. Stefanus oli farmari (s. 1881), häntä viisi vuotta nuorempi Johannes taas valokuvaaja, joka kuoli salaperäisissä olosuhteissa jo 27-vuotiaana. Veljeksistä ilmeisesti parhaiten menestyi nuorin eli Samuel (1888-1967), joka liikemiehenä mm. omisti hotellin ja toimi myös kaupunkinsa johdossa (major).

Koskelastakin maailmalle

Myös Koskelasta lähdettiin Amerikan raitille. Kerttu Waseliuksen kirjasta "Koskelaa muistellesa" käy ilmi, että 1906 sinne lähtivät Ylijoen pojat Heikki ja Antti samoin kuin Seppälän Antti ja Savipellon Antti Sipilästä. Jokaisen sukunimi oli Koskelainen ja kaikki olivat ratatöissä Ontariossa Kanadassa. Heistä Heikki palasi parin vuoden jälkeen takaisin, mutta Antti katosi heti alkuvuosina. Tämä "Sauptellon Antti" oli Kertun äidin Maria Koskelaisen veli ja siten Kertun eno.

Seppälän Antti ja Ylijoen Antti elivät taas ainakin 90-vuotiaiksi Yhdysvaltain puolella Wisconsinissa. Heistä Seppälän Antti lähetti Ylijoen Marille kirjeen vielä 1955.

Sotiemme jälkeen on myös muutettu niin Amerikan kuin Australian suuntaan, Ruotsista puhu-

*Liisa Koskela poikineen Minnesotassa n. 1910.
Pojat Iisakki, Stefanus, Johannes ja Samuel
ikäjärjestyksessä*

mattakaan. Tästä on Kerttu Waselius itse hyvä esimerkki. Mutta se onkin sitten jo toinen tarina.

Kerttu Waseliuksen ja Martti Kuuselan toimittamasta aineistosta koonnut Heikki Koskelainen

Martti ja Hanna sekä pojat Mika, Erik ja Kari Koskela perhekuvasa.

PEKKA 80 VUOTTA

Seuramme luotettu monitoimimies, johtokunnan sihteeri ja lehtemme toimittaja Pekka Koskelainen täytti äskettäin kaikessa hiljaisuudessa 80 vuotta.

Vahvialan Vanhassakylässä syntyneen Pekan perhe lähti evakkoon helmikuussa 1940. Punkalaitumen, Pöytyän ja Pornaisten kautta kotiuduttiin lopulta Porvoon pitäjän Kaarenkylään. Maa-, metsä ja rakennustöissä menivät seuraavat vuodet. Naimisiinkin Pekka ehti Irmansa kanssa 1949, saatiin aikaan kaksi lasta ja omakotitalo itse tehtynä Porvoon Jernböleen v. 1951. Tämä ei kuitenkaan taitavalle rakentajalle riittänyt; eteenpäin elävän mieli. Niinpä Pekka myi talonsa, otti vähän lainaakin lisäksi ja lähti opiskelemaan Helsingin Teknilliseen kouluun.

Rakennusmestariksi Pekka valmistui 1957. Koulun oppilasyhdistyksen matrikkelissa hänestä sanotaan mm: "Erinomainen piirtäjä. Nousi kärkeen matikoista selvittyään. Liitti nimensä koulun historiaan inter-
noiduilla piirustuksillaan."

Elämäntyönsä Pekka teki 33 vuoden aikana Rakennuskunta Hakan palveluksessa, niistä 18 vuotta työpäällikkönä vaativissa pääkaupunkiseudun kohteissa, joista viimeisinä mm. Pasilan oikeus- ja poliisitalo ja Itäkeskuksen Maamerkki. Eläkkeelle Pekka jäi 1990 ja v. 2005 hän palasi Irman kanssa nuoruuden seuduille omakotitaloon saamaan kylään, josta n. 50 vuotta aiemmin oli Helsinkiin lähtenyt.

Sukuseuramme johtokunnan sihteerinä ja samalla lehtemme toimitussihteerinä ja sen ulkoasusta vastaavana toimittajana Pekka on toiminut viimeiset 10 vuotta. Sitä ennen hän oli jo useiden vuosien ajan lehden taitavana avustajana.

Pekan hyvän henkisen ja fyysisen kunnon salaisuutena on terveelliset elintavat, joihin vielä nykyäänkin kuuluu yhden kilometrin aamu-uinti kolmesti viikossa Porvoon uimahallissa. Tänä vuonna on tullut jo yli 100 km täyteen. Nytemmin taas Kuusamo Merkkipäiväänsä Pekka vietti perheen kesken eikä hänellä ollut vastaanottoa. Sukuseuran puolesta johtokunta esitti hänelle parhaat onnittelunsa Karjalantalolla Valtakunnallisten Sukuseurapäivien yhteydessä lokakuussa.

Heikki

Pekka Koskelainen, Karjalantalolla 20.10.2007

Jäsenmaksut

Tämän numeron liitteenä on vuoden 2008 jäsenmaksulasku. Karjalan Liiton jäsenille maksu on **17 euroa**. Mikäli olet kuitenkin jäsenenä jossakin muussa Liiton jäsenyhdistyksessä, jonne haluat ohjata tältä osin jäsenmaksuosuutesi tai et halua ollenkaan olla myös Karjalan Liiton jäsen, on maksu **12 euroa**.

Johtokunta suositaa Liiton jäsenyyttä, sillä siihen sisältyy mm. monia etuja mukanaan tuoma v. 2008 uusittava Karjala-kortti. Lisäksi Liiton jäsenlehestä Karjalan Kunnaat saat tietoa yhteisistä tapahtumista, kotiseutumatkoista, Karjala-aiheisista lahjaideoista ym. Karjalaiset kesäjuhlat pidetään tänä vuonna Tampereella.

Muistathan ilmoittaa viitenumeron maksaessasi.

Koskelaiset

Vast. toimittaja Heikki Koskelainen
Leppisaarentie 10 C
00830 Helsinki
puh. 09-755 33 57, 050-56 34 065
heikki.koskelainen@kolumbus.fi

Toimittaja Pekka Koskelainen
Hambonkaari 69
06500 Porvoo
puh. 0400-918 375

Paino Formato Print Oy, Porvoo
aineisto@formato.fi

Julkaisija Koskelaiden Sukuseura ry

Tilausmaksu 12 € sisältyy jäsenmaksuun

Pankkitili Nordea 126230-518535

Pekka ja Heikki Koskelainen, Karjalantalolla 20.10.2007